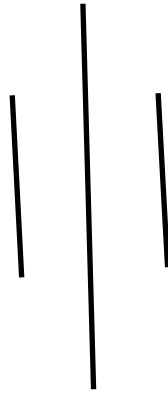

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को
नीति तथा कार्यक्रम

सुनछहरी गाउँपालिका/नगरपालिका
रोल्पा जिल्ला
लुम्बिनी प्रदेश नेपाल
२०७८/०३/१०

Contents

आ.व. २०७८/७९ का लागि प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम	1
पाँचवर्षिय कार्य अवधिको संक्षिप्त सिर्हावलोकन	2
हाम्रा महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु:	2
चुनौती र समस्याहरु:	4
१. आर्थिक विकाससम्बन्धी नीति	7
१.१ उद्योग सम्बन्धी नीति	8
१.२ पर्यटनसम्बन्धी नीति	9
१.३ सहकारी सम्बन्धी नीति	9
२. सामाजिक विकास तर्फ	10
२.१ स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति	10
२.२ शिक्षासम्बन्धी नीति	11
२.३ खानेपानी स्वच्छता र सरसफाई सम्बन्धी नीति	12
२.४ सांस्कृतिक प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति	12
२.५ महिला बालबालिका जेष्ठ नागरिक अपाङ्गता सम्बन्धी नीति	12
२.६ दलित जनजाति अल्पसंख्यक जाति सम्बन्धी नीति	14
३. पुर्वधार विकास सम्बन्धी नीति	15
३.१ नविकरणिय उर्जा तथा विद्युतको केन्द्रीय प्रसारण सम्बन्धी नीति	15
३.२ सडक सम्बन्धी नीति	16
३.३ पुल/झोलुङ्गेपुल सम्बन्धित नीति:	16
३.३.१ झोलुङ्गे पुल सम्बन्धि नीति:	16
३.४ सिंचाई सम्बन्धी नीति	17
३.५ भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धी नीति	17
३.५.१ भवन	17
३.५.२ सहरी विकास सम्बन्धी	18
३.६ सूचना तथा संचार प्रबिधि सम्बन्धी नीति:	18
४. वन तथा भू संरक्षण:	18
४.१ जलाधार संरक्षण सम्बन्धि नीति	19
४.२ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि नीति:	19
४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति	19
४.४ विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:	19
५. मानव संसाधन सम्बन्धी नीति	20
५.१ मानव संसाधन विकास सम्बन्धी नीति	20
५.२ संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धि नीति	21

५.३ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति:	21
५.४ सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धि नीति	21
५.५ सामाजिक परिक्षण सम्बन्धि नीति:.....	21
५.६ बेरुजु फछर्यौट सम्बन्धी नीती	22
५.७ सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोग	22
५.८ युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति.....	22
५.९ न्याय समिति सम्बन्धी नीती	23
६. अन्य विषय सम्बन्धी नीति:.....	23

आ.व. २०७८/७९ का लागि प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम

यस गरिमामय १० औं गाउँसभाका अध्यक्ष ज्यू, प्रमुख अतिथि ज्यू, अन्य अतिथि ज्यूहरु यस गाउँसभाका सम्पूर्ण सभा सदस्य ज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारी मित्रहरु पत्रकार मित्रहरु लगायत उपस्थित सम्पूर्ण दाज्यु भाई तथा दिदी बहिनीहरुमा न्यानो अभिवादन

नेपाली राजनैतिक सत्ता परिवर्तनको क्रममा विगत लामो समय देखिको सशस्त्र युद्ध निसशस्त्र आन्दोलनमा आफ्नो अमूल्य जीवन बलिदान गर्नुहुने महानशहिदहरु प्रति सर्वप्रथम भापूर्ण श्रादाञ्जली अर्पण गर्दछु सोहि क्रममै शरीरको महत्त्वपूर्ण अंग गुमाई घाइते अपांग हुनु भएका योद्धाहरुको सम्मानका साथ शिघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु । बेपत्ता योद्धाहरु प्रति सम्मान अभिवादन टक्राउछु बलात्कृत चेलीहरुलाई पनि सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

नेपाली राजनीतिक इतिहासमा नेपाली जनताले विगत लामो समय देखी सामाजिक न्याय समानता स्वतन्त्रता र मुक्तिको लागि मुलतः २००७ सालको राणा विरोधी आन्दोलन देखी दशक-दशकको समयअवधिमा महान त्याग तपस्या र बलिदानीपूर्ण सशस्त्र वा निसशस्त्र आन्दोलन चल्दै आएका छन । २००७ साल देखी पटक पटक चलेको मुक्तिगामी आन्दोलनको क्रममा २०५२ सालदेखी एक दशक समको जनयुद्ध त्यसको जगमा संचालित १९ दिने जनआन्दोलन मधेस आन्दोलन र आदिवासी जनजाती आन्दोलनको परिणाम स्वरूप २३८ वर्ष सम्म नेपाली समाजमा गहिरो जरा गाडेर बसेको सामन्तवादी नेतृत्व राजतन्त्रात्मक व्यवस्था को अन्त्य भयो र सयौ वर्ष देखीको नेपाली जनताको चाहना र माग अनुसार सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक नेपालको स्थापना हुन गयो जसको एउटा महत्त्वपूर्ण उपलब्धिको रुपमा २०७२ को संबिधान हामि संग छ । यो संबिधान युगान्ताकारी परिवर्तनको एक महत्त्वपूर्ण साझा दस्तावेजको रुपमा नेपाली जनताको हातमा छ ।

त्यहिँ सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संबिधान २०७२ अनुसार नेपालमा ऐतिहासिक रुपमा पृथ्वीनारायण शाह र महेन्द्रियवादमा आधारित सदियौ वर्ष देखी संचालित एकात्मक केन्द्रिय सामन्तवादी भौगालिक संरचना र शासकीय स्वरूप भत्किन पुग्यो र सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक नेपाल अर्थात् जनमुखी शासन-प्रणाली र भौगालिक संरचना बन्न गयो सोहिअनुसार स्थानीय तहको निर्वाचन २०७४ अषाढ १४ गते ऐतिहासिक रुपमा उलाल्समय वातावरणमा सम्पन्न भए पश्चात सुनछहरी वासीले दिएको ऐतिहासिक जिम्मेवारी अनुसार २०७४ अषाढ १९ गते पदभार ग्रहण गरेको २०७८ अषाढ १९ गते ठिक चार वर्ष पुरा भई पाँचौ बर्षमा प्रवेश गर्दैछ अर्थात् नेपालको संबिधानतः पाँच वर्षलाई एक कार्यअवधि मानेअनुसार हाम्रो कार्य अवधीको अन्तिम नीति तथा कार्यक्रमको रुपमा यस सम्मानित सभा समक्ष यो ऐतिहासिक नीति तथा कार्यक्रमको रुपमा पेश गर्न चाहन्छु ।

मैले विनम्रता पुर्वक स्मरण गर्न चाहन्छु, हामि लाई विदितै छ चारवर्ष अगाडी नेपाली जनताहरुको मुक्तिकामी चाहना अनुसार बदलिएको व्यवस्था प्रति जति उत्साहित र खुशि थियो उत्तिकै हाम्रो अगाडी अजंगको पहाड जस्तै चुनौती र समस्याहरु उभिएका थिय जस्तै: हाम्रा राजनैतिक दर्शन र दृष्टिकोणहरुलाई संविधान, नियम कानुन सम्मत बनाउन पर्ने थियो । हाम्रो अनुभव ज्ञानको अभाव थियो । सुनछहरी वासीको असिमित समस्या र आकांक्षा हाम्रो सिमती श्रोत साधनविचको समुचित तादम्यता मिलाउनु थियो । आमजनताको विकेन्द्रित भावना मनोविज्ञान स्वभाव र संस्कारलाई एउटै मालामा उन्नपुर्ने थियो । पछि परेका वर्ग जाति क्षेत्र लिंगलाई अग्रस्थानमा प्राथमिकताका साथ ल्याउन पर्ने थियो । हाम्रो आवश्यकता र स्वतन्त्रताको आधारमा कयौ नीति र कानुनि अभाव थियो । हाम्रो सेवा प्रबाहका निम्ति प्रशासनिक भवनहरुको अभाव थियो आवश्यकता अनुसारको कर्मचारी शक्तिको अभाव थियो । सूचना संचार प्रविधिको अभाव थियो । अझ सबैभन्दा ठुलो र जटिल समस्या वैचारिक विविधतामा रहेका आमजन प्रतिनिधिहरु सापेक्षित एकताका साथ राष्ट्र सेवक कर्मचारीसंग बलियो एकता बनाई परिणाममुखी परिचालन थियो र हामिसंग भौगालिक विकटताले गर्दा वडाबासि जनसमुदायहरुलाई सहज सेवा दिनको लागि सडक पहुँचको अभाव थियो यहि जटिल समस्याहरुको थुप्रो माथि पाइला राख्दै अगाडी बढ्ने हिम्मत गर्यौ र यतिबेला भिषण चुनौतीहरुको सामना गर्दै महत्वपूर्ण दुरगामी उपलब्धिहरु हात पारेका छौ र ती उपलब्धिहरुलाई सहर्ष अंकमाल गर्दै सगर्व महसुस गर्दै चारबर्षको अवधिमा प्राप्त महत्वपूर्ण उपलब्धि र हाम्रो आगाडी तेस्रिएको समस्या तथा चुनौतीहरुको संक्षिप्त सिंहाँवलोकन गर्न अनुमति चाहन्छु ।

पाँचबर्षिय कार्य अवधिको संक्षिप्त सिंहाँवलोकन

यस आ.व २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिको हिसाबले अन्तिम हो यसर्थ चार वर्षीय कार्यआवधिमा गरेका महत्वपूर्ण उपलब्धि तथा समस्या र चुनौतीहरुलाई बुँदागतरुपमा औल्याउन उपयुक्त ठानेको छु । यसले हाम्रो उपलब्धि तथा समस्या र चुनौतीहरुलाई उजागर गर्ने छ र उपलब्धिहरुलाई सगर्व रक्षा र विकास गर्दै समस्या र चुनौतीहरुको सामना गर्न नयाँ उत्साह र विवेक मिल्ने छ भन्ने आशा पनि लिएको छु ।

हाम्रा महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु:

१. सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक व्यवस्था अनुसार जनताको दैनिक समस्या समाधान गर्न सबैभन्दा नजिकको सरकारको रुपमा आमजनतामाझ विश्वास दिलाउँदै स्थापित गर्न सफल हुनु ।
२. केन्द्रमुखी र परनिर्भर आम मनोविज्ञानलाई बदलेर जनमुखी आत्मनिर्भर सस्कारको उचाईमा वैचारिक र व्यवहारिकरुपले उठाउन सफल हुनु ।
३. प्रारम्भमा हरेक समस्या र अभावहरुको विचमा पूर्वाधार विकासलाई जोड दिदै कयौ संरचनाहरु को आधार खडा गर्नुका साथै क्रमश अबको प्राथमिकतामा सामाजिक न्याय र आर्थिक उपार्जनलाई प्राथमिकता दिनसक्ने उचाईमा उठ्न सक्नु ।

४. खण्डित मनोविज्ञान विभिन्न क्षमताहरूलाई योजनाबद्ध एकाताबद्ध सामाजिक सम्पत्तिको उचाईमा विकास गर्न सक्नु ।
५. हामि संग उपलब्ध जनप्रतिनिधि र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको आपसी सदभाव विश्वसनीय वातावरण साथ एकता बद्ध गरी टिमबद्ध आपसी तिकताविना जनताको काममा समर्पण भावका साथ अहोरात्र सेवा प्रवाह गर्ने वातावरण निर्माण गर्न सक्नु ।
६. सापेक्षित रुपमा सुशासनयुक्त कुशल प्रशासनिक सेवा प्रवाह गर्न सफल रहनु ।
७. हाम्रा आवश्यकतामा हाम्रा समस्या समाधानका लागि विभिन्न ऐन कानुन र कार्यविधिहरू निर्माण गरी सोहिअनुसार जनताका काम कार्यहरूलाई समाधान गर्न सफल रहनु
८. स्वास्थ्य र शैक्षिक क्षेत्रलाई आवश्यक जनशक्ति भौतिक पूर्वाधार र सेवाको गुणस्तरलाई सकारात्मक दिशामा अग्रसर बनाउन सक्नु
९. कृषि क्षेत्र र लघुउद्यमको लागि आत्मनिर्भरता व्यावसायिक लक्ष हांसिल गर्ने उदेश्यले थुप्रै युवा किसान महिलाहरूलाई दक्षताका लागि तालिमहरू संचालन गर्नु
१०. विभिन्न शिर्षकमा कृषि, लघुउद्यम स्थापनाका लागि आमजनताको हातमा पुग्ने गरी विभिन्न औजार नर्सरी र आर्थिक अनुदान प्रदान गर्नु ।२९.
११. चार वटा मोबाइल फोन टावर निर्माण गरि आमजनतालाई संचारको पहुँच भित्राउन सफल रह्यौ साथै पन्जिकरण लगायत सम्पूर्ण कार्यकार्यहरू अनलाइनको माध्यमबाट सेवा प्रवाह गर्न सफल रह्यौ ।
१२. स्थानीयतहको सरकारलाई जनताका दैनिक समस्या समाधानको महत्वपूर्ण आधारको रुपमा स्थापित गर्न सफल हुनु ।
१३. वन वातावरण र विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी महत्वपूर्ण निर्णयहरूको प्रभावकारी र परिणाममुखी कार्यन्वयन गर्न सफल रहनु ।
१४. भूसंरक्षण सम्बन्धी महत्वपूर्ण काम कार्यहरू परिणाममुखी कार्यन्वयन गर्न सफल रहनु ।
१५. नेपालको संबिधानमा आधारित रही समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तलाई पूर्णतः व्यवहारमा कार्यन्वयन गर्न सफल हुनु ।
१६. सामाजिक संस्कारको परिवर्तन र सभ्य समाज निर्माणका लागी बालबिबाह न्यूनिकरण, मदिरापान नियमन जुवा ताँस विकृति विसंगति अन्धविश्वास रुढीवादी जातीय छुवाछुतको अन्त्यका लागि ठुलाठुला अभियानहरू संचालन गरि सापेक्षित परिणाम निकाल्न सफल हुनु ।
१७. सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक नेपालको व्यवस्था अनुरूपको सस्कार र प्रकृत्याको विकास गरी आम जनता माझ यस व्यवस्थाको जग बसाल्न सफल हुनु ।
१८. सहकारी अभियान स्वास्थ्य विमा लगायत विषयहरूलाई प्रभावकारी कार्यन्वयनको शुरुवात गर्न सफल रहनु ।

१९. आम युवा जगतलाई जागरुक बनाउन विभिन्न गतिविधिहरु संचालन गर्न सफल हुनु ।
२०. पर्यटन क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न उपलब्धिमुलक गतिविधिहरुको शुरुवात गर्न सफल रहनु ।
२१. Covid-19 कोरोना भाईरस जस्ता महामारिको समयमा एकताबद्ध भई सामना गर्न र हाम्रो समाजलाई ठूलो मानव क्षति हुनबाट जोगाउन सफल रह्यौ ।
२२. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई केही आलोचना र कठिनाईका वावजुद सिधै सम्बन्धित व्यक्तिको हातमा पारदर्शी ढंगले पुग्ने गरी बैकिङ् प्रकृत्यामा लैजान सफल भयौ ।
२३. गिरीबीको रेखा मुनि रहेका दलित समुदायको र अन्य गरिब परिवारको जनता आवास र सुरक्षित नागरिक आवासद्वारा थुप्रैलाई आवास प्रदान गर्न सक्नु ।
२४. विपदका कारण विस्थापित र समस्यामा परेकाहरुको फुलीवन झंकीमा ४० घर निर्माण गर्नुको साथै राहत र उद्धार गर्ने काम भएको छ ।
२५. गाउँपालिकाको पञ्चबर्षिय आवधिक योजना लघुउद्यमको आवधिक योजना , गा.पा विपद व्यवस्थापन समितिको प्रोफाइल, सुनछहरी झरना , जेलबाड जाने मोटरबाटो DPR बनाउन सफल रह्यौ ।
२६. विगतमा रहेको विकृति विसंगति, जालसाजी ,किर्तेकामकार्यको अन्त्य गरी पारदर्शीताका साथ नयाँ प्रकृत्याको थालनी गर्न सफल हुनु ।
२७. मुख्यमन्त्री ग्रामिण विकास तथा रोजगार कार्यक्रम बहुक्षेत्रीय पोषणकार्यक्रम, लघुउद्यम कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सहीढंगले परिणाम मुखी संचालन र परिचालन हुनु
२८. विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्थाहरूसंग समन्वय सहकार्य गरि परिणाममुखी काम गर्न सफल रहनु ।
२९. जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गहरुलाई पारदर्शी प्रकृत्यावाट परिचय पत्र वितरण गर्न सफल हुनु ।
३०. गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन लगायत भवनहरु , वडाहरुलाई गाउँपालिका संग जोड्ने चारवटा वडा पहुँच मार्ग निर्माणकार्य पुरा हुनुका साथै रुईनिवाड गाम र रुईनिवाड पोबाड थवाड सम्मको बाटो स्तर उन्नतिको काम भएको छ ।
३१. गाउँपालिका न्याय समितिले जनमुखी र प्रभावकारी न्याय सम्पादन कार्य गर्न सफल रहनु ।

चुनौती र समस्याहरु:

हामीले नयाँ र बदलिँदो परिवेश अनुसार काम गर्दै जाने क्रममा जति उत्साहकाका साथ चार बर्षमा काम गर्दै जाँदा असीमित समस्याहरुलाई सामना गर्दै अगाडि बढ्यौं सापेक्षित सफलताहरु पनि हासिल गर्दै एउटा उचाइमा आइपुगेका छौ । अझैपनि हाम्रोसामु अनगिन्ती आत्मगत वस्तुगत र सामाजिक चुनौतीहरुको अजंग पहाडहरु ताजै छन । ती समस्याहरुको चुनौतीहरुको समीक्षा गर्न जरुरी छ ।

१. हाम्रो भौगोलिक कठिनाई निकै जटिल समस्याको रुपमा रहेको छ । बजेटको मात्रा र भौगोलिक अवस्थिति बिच निकै ठूलो समस्या बेहोर्नु परेको छ । यहाँका डाँडाकाँडा खोलानाला भीरपाखा

प्राकृतिक सम्पदाको हिसाबले सकारात्मक हुँदाहुँदै पनि मानव निर्मित विकासको दृष्टिले निकै जटिल रह्यो । भौतिक विकास निर्माणमा उच्चो अपेक्षाहरूलाई भौगोलिक विकटताले निकै ठूलो असर पारेको छ । जसकारण विकासका लक्ष्यहरू पूर्णता र तीव्रता दिन सकिरहेका छैनौं ।

२. हाम्रो गाउँपालिकाको अर्को जटिल समस्या भनेको सामाजिक चेतनास्तर रह्यो । हाम्रो चेतनास्तर को कारणले गर्दा सम्पूर्ण क्षेत्रमा हाम्रो गापा को मापन प्रक्रिया निकै न्यून रहन पुगेको छ । जसको परिणाम हाम्रो सोचाइ र लक्ष्यअनुसार जनसमुदायलाई बुझाउन अत्यन्तै समस्या बन्न पुग्यो र महत्वपूर्ण भौतिक विकासको आधारमा गरिने महत्वपूर्ण सामाजिक परिवर्तनको कामहरूमा अपेक्षाकृत विकासको गति हासिल गर्नमा कमी रहन गएको छ ।

३. हाम्रो गाउँपालिकाको भूबनावटको कारण विपदको अत्यन्तै जोखिम रेन्जमा पर्ने गर्दछ । हरेक वर्ष हामीलाई मानवीय लापरवाहि र प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने थुप्रै विपदको व्यवस्थापन गर्दागर्दै थुप्रो जन धनको क्षति व्यहोर्नुपर्ने निकै ठूलो समस्याको रूपमा रहेको छ

४. हाम्रो आन्तरिक शक्तिको एकता चार वर्ष अवधिमा निकै बलियो रह्यो । व्यवहारबाट उत्पन्न सकारात्मक रूपमा उत्पन्न हुने उर्जाशिल अन्तरसंघर्ष त्यसलाई पनि सकारात्मक व्यवस्थापन गरी अगाडी बढ्नसक्यौ । नीतिनिर्माण छलफलमा प्रजातान्त्रिक अर्थात् जनवादी अभ्यास र काम कार्यमा एकरूपता नै मुख्य चरित्र रहन गयो । बरु हाम्रो मुख्य समस्या समय सापेक्ष रूपान्तरण वा गतिशीलताको हो । कतिपय सन्दर्भमा चारवर्षको अवधिभरि हामी जनप्रतिनिधिहरूको जिम्मेवारी र क्षमता बिचको अन्तरसंघर्ष को समस्या व्यहोरीरह्यौ र अझै पनि समय सापेक्षिक कायमै छ । निरन्तर जनतामाझ जनताकै समस्या संग जोडिने सवालमा अलग-थलग जस्तो समस्याहरू रहिरहने देखिएको छ । हामी बैठकपछि जनतामाझ नयाँ विकास नयाँ विकासको आधारमा पुनः बैठक र नयाँ नीति निर्माण हुनुपर्नेमा बैठक बैठक पछि पुनः बैठकको गोलचक्करमा एक तप्का हामी जनप्रतिनिधि रुमल्लिएको देखिने परीणाम हरेक काम कार्यान्वयनमा टिम एकताको कमी देखिने र परिणाम नआउने समस्या भोग्दै आएका छौं । मूलतः हाम्रो वैचारिक स्तर उठाउन नसक्नु, सांस्कृतिक रूपमा नयाँ नेतृत्व समाजलाई प्रदान गर्न नसक्नु सांस्कृतिक रूपान्तरण विकृति विसंगति विरुद्ध दृढतापूर्वक लड्न नसकी मौन समर्थन गरी राख्नु निकै जटिल समस्याहरू रहन गयो ।

५. हामिसँग रहेको सीमित बजेटले असीमित समस्याहरू समाधान गर्न खोज्दा अत्याधिक बजेट वितरणमूखी कार्यक्रम भएको छ । जसले अपेक्षाकृत दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सकेनौ यो अर्को हाम्रो योजना निर्माणमा समस्याको रूपमा उत्पन्न भएको छ ।

६. आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ देखि कोरोना भाइरसको विश्वमा महामारीले हामीलाई पनि योजना कार्यान्वयनमा निकै ठूलो समस्या पार्न पुग्यो । ठूलो मात्रामा बजेट, योजना र समय व्यवस्थापन जनशक्ति परिचालन गरि कोरोना महामारी नियन्त्रण तथा रोकथाम व्यवस्थापन गर्नुपर्ने समस्या हाम्रो अगाडि विशिष्ट समस्याको रूपमा खडा हुन पुग्यो ।

७. प्रारम्भमा गाउँपालिकामा जनशक्तिको निकै ठूलो अभावको बीचमा कामकार्यलाई सिमित जनशक्तिले अत्यन्तै पेचिलो अवस्थामा अगाडि बढाउनु पर्ने अवस्था आयो पछि व्यापक जनशक्ति

आपूर्ति पनि भयो जसले गर्दा कामको चाप स्वाभाविकरूपमा कमी भयो तर यतिबेला कर्मचारी सरुवाको लाइनले गर्दा अब हाम्रो काम कार्यलाई प्रभावकारी र परिणाममुखी सञ्चालन परिचालन गर्न निकै ठूलो चुनौती देखिन्छ ।

८. अस्थिर र राष्ट्रिय राजनीतिक परिस्थिति हाम्रो लागि एकिकृत सौँचका साथ नीति निर्माण र योजना कार्यान्वयनमा कहि न कहि समस्यामूलक रहन गयो । हाम्रो लागि अझ प्रबल समस्याको रूपमा लिएको छ ।

९. हाम्रो थुप्रै सकारात्मक र परिणाममुखी कामकार्यहरु लाई आम जनमानस सामु ल्याउन प्रचारात्मक कार्यालाई गौण ठान्नु र प्रचार गर्न नसक्नु निकै ठूलो समस्या रहन गयो ।

१० शिक्षा स्वास्थ्य सामाजिक चेतनालाई युग अनुरूप बदल्नका लागि जनाशक्ति आर्थिक श्रोतको अभाव रहनु ।

११. विकृति विसंगति, बालविवाह, बहुविवाह, जातिय छुवाछुट अराजकता जुवातास, अन्धविश्वास मदिरापान लगायतका सामाजिक समस्याको रूपमा भएका विषयहरुलाई पूर्णतः ध्वंस पारी नयाँ निर्माण गर्नमा अपेक्षाकृत परिणाम हासिल गर्ननसक्नु ।

१२ नीति कार्यन्वयनको कतिपय विषयहरुमा नातावाद कृपावाद जातिवाद लिङ्ग वा भावना र व्यवहारबाट फस्दा अपारदर्शी कार्यन्वयनले गर्दा अपेक्षाकृत सुशासनयुक्त समाज निर्माणमा खलल पुगेको छ ।

१३ नेपालको संबिधान २०७२ को मर्म र भावना अनुसार संरचनागत समानुपतिक, समावेशी पूर्णतः कार्यान्वयन भयो । परिणामतः लक्षित वर्ग समुदायको नेतृत्व स्तरमा आफ्नो वर्ग समुदायको समग्र उत्थानमा गम्भीरता क्रियाशीलतामा उदासिन र कमजोरी समस्या रह्यो ।

१४ पूर्वधार निर्माण हो क्रममा उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायीहरुबाट देखिन थालेको व्यक्तिगत नाफामुखी कमिसनखोरी प्रवृत्ति सामाजिक अशान्ति पैदा हुने अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा घुर्की र धम्कीपूर्ण प्रवृत्ति, प्रक्रिया पद्धति र प्रमाण विपरित कित्ते काम हुनु, दिगोपन र गुणस्तरहिन काम हुनुका कारणले हाम्रो गाउँपालिकामा निकै ठूलो बेरुजु आउनुका साथै सुशासनमा धक्का पुगेको छ । यो एक महत्वपूर्ण जटिल समस्या भएको छ ।

१५. राज्य कोषबाट पाउने विभिन्न क्षेत्रमा लगानी हुने अनुदानको पारदर्शी र परिणाम मुखी कार्यान्वयनमा निकै ठूलो समस्या देखिनु ।

१६. कमजोर चेतनास्तरको उपजकोरूपमा आ-आफ्नो व्यक्तिगत स्वार्थलाई केन्द्रमा राखी सार्वजनिक महत्वका विकास निर्माण योजनाहरुलाई प्रतिष्ठाको विषय बनाई विवादमा फसाउँदा कतिपय बहुआयामिक दुर्गामी महत्वका योजनाहरुको अन्त्य हुनु हाम्रो लागि निकै गम्भीर समस्याको रूपमा रहन पुग्यो ।

आदि इत्यादि समस्या र चुनौतीहरूको सामना गर्दै चार वर्षको अवधि हाम्रो लागि उपलब्धमूलक नै रह्यो र यी समस्या र चुनौतिहरू अझैपनि विद्यमान रहेकोले उच्चमनोवल सिर्जनशील सोंच आपसी बलियो एकता सद्भाव का साथ सामना गर्दै अगाडि बढ्न आजको अनिवार्य आवश्यकता भएको छ ।

१. आर्थिक विकाससम्बन्धी नीति

हाम्रो देश आफैमै विकास उन्मुख देश हो । अधिकांश नेपालीहरू को आर्थिक अवस्था निकै कमजोर र परनिर्भर भएको कुरा हामी सबैलाई विदितै छ । नेपालमा २०७२ को संविधानमा आधारित रही स्वायत्त स्थानीय अधिकार सहित देशमा संघीयता लागू भएको छ । तत्पश्चात हाम्रो सुन्छहरी गाउँपालिकामा ८८ दशमलव ५० प्रतिशत कृषिमा निर्भर आम जनसमुदायको आर्थिक अवस्थालाई उच्च पार्न निम्न आर्थिक नीतिलाई अवलम्बन गरी समृद्धिको र आत्मनिर्भर आर्थिक विकासको दिशामा अगाडी बढाइनेछ ।

१ यस गाउँपालिका ८८.५० प्रतिशत जनता कृषिमा नै निर्भर अवस्था रहेकोले कृषि क्षेत्रमा व्यापक लगानी प्रविधि प्राविधिकहरूको व्यवस्थापन गरी कृषि उत्पादनलाई व्यावसायिक स्तरमा वृद्धि गरे यहाँको आर्थिक अवस्था सुधार गरी गरिबी निवारण गर्ने योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२ नेपाललाई समाजवादी कृषि आधार खडा गर्न यसभन्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षको नीति अनुसार नै कृषि सहकारी उत्पादन समूहहरूलाई सशक्त र व्यवस्थित परिचालन गर्ने नीति कार्यान्वयन गरिनेछ

३ आम कृषकलाई क्षमता विकासको लागि तालिम को आयोजना गरी सक्षम कृषक व्यावसायिक कृषकको मान्यतालाई कायम गरी उत्पादनको क्षमतालाई व्यापक वृद्धि गर्न जोड दिईनेछ ।

४ परम्परागत टुक्रे र निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई भत्काई व्यावसायिक उत्पादन प्रणालीको विकास गर्न जग्गा चक्लाबन्दी गरी पकेट उत्पादन प्रणालीलाई विशेष जोड दिइनेछ ।

५ कृषि क्षेत्रलाई गरिने अनुदानलाई पारदर्शी परिणाममुखी र व्यवस्थित गर्ने योजना बनाई कार्यान्वयन प्रक्रियामा लगिनेछ ।

६ पशुपन्छी पालनलाई व्यावसायिकता दिन विशेष महत्वकासाथ योजना बनाई कार्यान्वयन प्रक्रियालाई अगाडि बढाइनेछ ।

७ आवश्यकताको समाधान हुने गरी पशु प्राविधिकहरू र एग्रोभेट सेन्टर प्रत्येक वडामा निर्माण गरी आम कृषकहरूलाई सेवा प्रदान गरिनेछ ।

८ कृषि अनुदान लाई आमजनताको पहुँचमा पुग्नेगरी विधि पर्कृयाको अवलम्बन गरिनेछ

९ बाखा भेडा र बंगुर पालनलाई परिणाममुखी उत्पादन गर्न को लागि निरन्तरता स्तरउन्नती गरिनुका साथै क्षेत्र विस्तारलाई जोड दिइनेछ ।

१० कृषिलाई परिणाममुखी आत्मनिर्भर उत्पादनमा जोड दिन को लागि किसानहरूलाई संगठित परिचालन गर्न सरकारी र समूहमा आबद्ध गरी प्रक्रियागत परिचालन गरिनेछ ।

११. प्रदेश सरकारसंगको साझेदारीमा संचालित वडा नं. ७ जेलबाडको स्मार्ट कृषि कार्यक्रम , संघसंगको साझेदारीमा संचालित बंगुरपालन र वडा नं. २ भित्री गाम भेडापालन लगायत पकेट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।

१२ कृषि क्षेत्रलाई व्यवस्थित र परिणाममुखी उत्पादन गर्न टुक्रे उत्पादनलाई व्यवसायी र थोक उत्पादनमा बदल्न उत्पादन क्षेत्रलाई विशिष्टिकृत गर्ने उद्देश्यकासाथ पकेट प्रकृयाबाट अगाडि बढाइनेछ । जसअनुसार वडा नम्बर १ सेरमलाई जौ र गहुँ पकेट , वडा नं. २ भित्री गामलाई भेडा र आलुको पकेट, वडा नं. ३ वा गामलाई मकै पकेट वडा नं. ४ स्युरीलाई सुन्तला पकेट, वडा नं. ५ जैमाकसला लाई माहुरी पालन र मसला जन्य बालीको पकेट , वडा नं. ६ फगमलाई भटमास र बाख्रापालनको पकेट , जेलबाडमा बंगुरपालन अलैची आलु र जडीबुटीको पकेट बनाई व्यवस्थित परिचालन गरिने छ ।

१३ मासु दुध, अन्दा, फलफूल तरकारीमा आत्मनिर्भर बनाउने योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१४ पशुपालन सहकारीलाई पनि जोड दिनुका साथै पशु र अन्य बाली बीमालाई कार्यान्वयन गर्ने वातावरण बनाइने छ ।

१५ कृषि प्रोफाइल तयार पारी सोही आधारमा कृषि क्षेत्रमा लगानी र उत्पादन वृद्धिलाई जोड दिइनेछ ।

१६ “मेरो घरमा करेसाबारी स्वस्थ रहूँ जीवनभरि” भन्ने कुरा लाई आत्मासाथ गरी घर घरमा करेसाबारी व्यवस्थापनलाई जोड दिइनेछ ।

१७ कृषकहरूलाई साना कृषि औजार तथा उपकरण वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१८ आर्थिक उत्पादनलाई व्यापक बढाउनुका साथै फजुल खर्च अनावश्यक तडक बडकपूर्ण खर्च लाई घटाई बचत गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।

१९ अर्गानिक खेतीलाई वढावा दिइने छ साथै अधिकतम अर्गानिक उत्पादन तथा आफ्नो उत्पादन कै प्रयोग गर्ने वातावरण बनाउन जोड दिइनेछ ।

२० अबको प्राथमिकता र नीति कार्यान्वयनमा कृषि उत्पादनलाई पहिलोमा राखी कार्यान्वयन गर्न जोड दिइनेछ

१.१ उद्योग सम्बन्धी नीति

१ व्यापक उद्यमी जनशक्ति निर्माणका लागि युवा शक्तिलाई विशेष प्राथमिकता साथ सीप मुलक तालिम चलाइनेछ ।

२ साना तथा कुटीर उद्योगहरू व्यापक निर्माण गर्ने वातावरण तयार पारिनुका साथै स्थापना भएका उद्योगहरूलाई स्तर उन्नती र सक्रिय सञ्चालन गर्न विशेष जोड दिइनेछ

३ बेरोजगार तथा आधारभूत वर्गलाई तालिम दिई उद्यम सिलता बनाउन विशेष जोड दिइनेछ

४ घरेलु तथा साना उद्योगहरूलाई स्वरोजगार युक्त बनाई गरिबी निवारण मुख्य आधार खम्बाको रुपमा विकास गरिनेछ ।

५ लघु उद्योगहरु प्राकृतिक सम्पदा र कृषिमा आधारित हुनेगरी जोड दिइनेछ ।

१.२ पर्यटनसम्बन्धी नीति

१ पर्यटन प्रवर्धनलाई व्यवस्थित आर्थिक आधारको रूपमा स्थापना गर्न सोही प्रकारको योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२ ग्रामीण पर्यटनलाई व्यवस्थित गर्न कृषि प्राकृतिक सम्पदा यहाँका बासिन्दाहरूको संस्कार संस्कृति धार्मिक स्थलहरु लाई पर्यटनक्षेत्रसँग जोडेर विकास गरिनेछ ।

३ पर्यटनसम्बन्धी डिपीआर गरी सोहीअनुसार बजेट व्यवस्था गरी कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।

४ पर्यटनसम्बन्धी पूर्वाधार निर्माण प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५ आवश्यक स्थानहरुमा समुदायमा आधारित घरबास कार्यक्रम होमस्टेहरुलाई आवश्यक सहयोग र तालिम हरु को प्रबन्ध गर्दै लगिनेछ ।

६ पर्यटन प्रवर्द्धन बहु क्षेत्रमामा लागू र विकास हुने गरी योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

७ युद्ध पर्यटनको विकासलाई पनि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

८ सुनछहरी गाउँपालिकाको पर्यटकीय क्षेत्रहरुको सुनछहरी झरना सिउरी, युद्धस्थल गोडबाड गाम, विवाहदह भित्री गाम, रेड पान्डा(हाब्रे) संरक्षण क्षेत्र भित्रीगाम, कोठी भिर पहाड भित्रीगाम, धनबाड ताल, तिलाचन दह धार्मिक क्षेत्र सेरम, बजुधुरी जैमाकसला, फलामखानी र सुनखानी सुनखानि क्षेत्र जेलबाड र गाम, जलजला पहाड, भूमे नाच सिङ्गारु नाँच, पैसेरी नाँच, सरंगी नाँच, मयुरनाच यहाँको भाषा भेषभुषा जडीबुटी, आधुनिक कृषि प्रणाली नै हाम्रो महत्वपूर्ण पर्यटन क्षेत्रहरु रहने छ । त्यसैलाई केन्द्रमा राखी पर्यटन विकासको योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१.३ सहकारी सम्बन्धी नीति

१ विभिन्न विषयगत सहकारी हरुलाई समाजवादी आर्थिक आधारको रूपमा विकास गर्न योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. सबै वडामा सहकारी विकासका लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।

३. सहकारी संस्थाहरुलाई गतिशील सिर्जनशील आर्थिक आधारको रूपमा विकास गर्न क्षमता विकासका लागि विभिन्न तालिमको व्यवस्था गरिनुका साथै सहयोग र समन्वय गरिनेछ ।

४. ८०.५० प्रतिशत कृषिमा निर्भर हाम्रो गाउँपालिका कृषि क्षेत्रलाई नयाँ ढंगले उठाउन कृषि सहकारीहरुलाई विशेष प्राथमिकताकासाथ जोड दिइनेछ ।

५. सहकारी संस्थाहरुलाई विधि प्रक्रिया अनुरूप संचालन परिचालन गर्नुका साथै अनुगमन प्रक्रिया लाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

६. महिलाउत्थानका लागि महिलाहरु मात्र सहभागी सहकारी लाई बिशेष प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।

७. गरिबी निवारणकोषमा आवद्ध सबैलाई बचत तथा ऋण सहकारीमा बदलेर लगिने छ ।

२. सामाजिक विकास तर्फ

२.१ स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति

१. नेपालको संविधान २०७२ अनुसार स्वास्थ्य उपचार हरेक नेपाली नागरिकको मौलिक हकभित्र पर्ने भएकोले त्यसको सुनिश्चितता को लागि विशेष ध्यान दिइनेछ ।
२. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक सामग्री औषधि र जनशक्तिको अभाव हुन नदिने गरी काम अगाडि बढाइनेछ ।
३. स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन जोड दिइनेछ ।
४. गाउँपालिका स्तरको पन्द्रसैया हस्पिटल निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिने छ ।
५. गर्भवती महिलाहरूको विशेष स्वास्थ्य कार्यक्रम प्रभावकारी हुने गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
६. गर्भवती महिलाहरूलाई नियमित गर्व चेकजाँच र बच्चा तौलने कार्यक्रमलाई प्रेरित गर्ने कार्यक्रमहरू तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७. बर्थिङ सेन्टरहरूलाई सुव्यवस्थित गरिनेछ साथै बर्थिङ सेन्टरहरूमा हुन नसकेका डेलीभरी केसलाई रेफर गर्ने प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरूको तोकको मापदण्डअनुसारको भौतिक संरचना र जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
९. भौगोलिक रूपमा विकट स्थानका गाउँघर क्लिनिक भवनहरूको निर्माण कार्यालाई आवश्यकताको आधारमा निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमले आमजनता स्तरसम्म पुग्नेगरी प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउने कामलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११. मा.बि स्तरको किशोरीहरूको स्वास्थ्य संवेदनशीलतालाई विशेष मध्यनजर राखि किशोरी लक्षित विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू लगिनेछ ।
१२. कोरोनाभाइरस (कोभिड-१९) रोकथामलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउन विभिन्न कार्यक्रम गरि बढाइनेछ ।
१३. आईरन चक्की खुवाने कार्यक्रमलाई प्रभावकारी परिचालनलाई निरन्तरता दिइनुका साथै फोकल व्यक्तिहरूलाई क्रियाशील बनाइने छ ।
१४. विद्यालयमा स्यानेटरी प्याड निर्माण र उपलब्धतालाई जोड दिनुका साथै सफा वातावरण निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
१५. स्वास्थ्यकर्मीहरूको आवासको प्रबन्ध क्रमशः व्यस्थित गर्दै लगिने छ ।

२.२ शिक्षासम्बन्धी नीति

- १ शैक्षिक हक हरेक नागरिकको मौलिक हक भित्र पर्ने भएकोले त्यसको सुनिश्चितताको लागि अगाडि बढाइनेछ ।
- २ सम्पूर्ण विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारलाई आवश्यकताका आधारमा अगाडि बढाइनेछ ।
- ३ सम्पूर्ण विद्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन जोड दिइनेछ ।
- ४ विद्यालयहरूलाई आधारभूतरूपमा एकरूपता रूपका साथ सञ्चालन तथा परिचालन गरिनेछ ।
- ५ शैक्षिक क्षेत्रलाई गुणस्तर शैक्षिक विकासकालागि जोड दिइनेछ ।
- ६ सामुदायिक र सरकारी विद्यालयहरूको गुणस्तरलाई नयाँ उचाईमा उठाई आकर्षणको केन्द्र बनाई व्यावसायिक निजी विद्यालयहरू प्रति निरुत्साहित गर्ने नीतिको अबलम्बन गरिनेछ ।
- ७ अनौपचारिक शिक्षा प्रणालीलाई पनि जोड दिई दुर्गम र ग्रामीण बस्तीका आम नागरिकहरूको साक्षरता स्तरलाई बढाउन जोड दिइनेछ ।
- ८ विकट बस्तीहरूमा अवस्थित बालशिक्षा संचालन भई रहेको स्थानहरूमा शिक्षकहरूको प्रबन्ध गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ९ शैक्षिक क्षेत्रलाई अत्याधिक व्यवहारिक अर्थात् प्राविधिक शिक्षा मूलक बनाउन जोड दिइनेछ साथै रोल्बाड मा.बि जेल्बाडमा संचालित पशु विज्ञान सम्बन्धि प्राविधिक शिक्षा TSEE लाई गुणस्तर र व्यवस्थित गर्न जोड दिइनेछ र प्राविधिक शिक्षामा छात्रवृत्ति लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १० एक वडा एक १२ सम्मको मावि सञ्चालनलाई व्यवस्थित गर्दै भावनात्मक रूपमा नभई विद्यालय संचालन र कक्षा थप लाई आवश्यकताका आधारहरूकाे मुल्यांकन गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ११ विद्यालय क्षेत्रलाई छात्रा मैत्री अपाङ्ग मैत्री र बालमैत्री बनाउन विशेष जोड दिइनेछ ।
- १२ गरिबीको रेखामुनि रहेका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको पहुँचमा ल्याउन विभिन्न कार्यक्रमहरू बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।
- १३ सम्पूर्ण मावि हरूमा पुस्तकालय विज्ञान प्रयोगशाला र कम्प्युटर शिक्षालाई व्यवस्थित गर्न जोड दिइनेछ ।
- १४ विद्यालय क्षेत्रलाई शान्ति क्षेत्र बनाउन जोड दिइनेछ ।
- १५ विद्यालयमा खेलकुद शिक्षकको प्रबन्ध गरी तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- १६ मगर खाम भाषामा शिक्षा सञ्चालन लाई निरन्तरता दिइने ।
- १७ लोकसेवा तयारी कक्षालाई निरन्तरता दिई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- १८ १२ कक्षासम्मको विद्यालय हरूलाई आबासिय बनाउन छात्रावास भवन निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- १९ गाउँपालिका शिक्षा ऐन तयार बनाई कार्यान्वयन गर्न जोड दिइनेछ ।
२०. बालविकास केन्द्र शिक्षक र विद्यालय का.सहरको पारिश्रमिक सम्बन्धी नेपाल सरकारले तोकेअनुसारको मापदण्ड केहीवर्षमा पुरा गर्ने गरी बजेटको प्रबन्ध गरिनेछ ।

२.३ खानेपानी स्वच्छता र सरसफाई सम्बन्धी नीति

- १ सफा र सुन्दर वातावरणमा बाँच्न पाउने मौलिक हकको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- २ सफा पिउने पानीको पहुँचमा आमनागरिकलाई ल्याउने योजनाहरु निरन्तर कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ३ वास परियोजना(खानेपानी सरसफाई र स्वच्छता योजना) अनुसार विभिन्न कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ४ पूर्णसरसफाईको सूचकलाई पूरा गर्दै पूर्ण सरसफाइयुक्त सुन्दर सुनछहरी गाउँपालिका बनाउने योजनालाई निरन्तर कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ५ व्यक्तिगत सरसफाई, समाजिक सरसफाई र वातावरणीय सरसफाइलाई व्यवस्थित गर्न आम जनचेतना जागरणका लागि विभिन्न योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ६ सुनछहरी गाउँपालिका लाई प्लाष्टिक र सिसा मुक्त गाउँपालिका बनाउन अभियान चलाइनेछ ।
- ७ प्रत्येक गाउँ वा सहरहरुमा डम्पिङसाइट स्थानको छनौट गरी सोही स्थानमा फोहोर व्यवस्थापन गर्ने अभियानको कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२.४ सांस्कृतिक प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति

- १ यहाँ बसोबास गर्ने हरेक जात जातिहरुको पहिचान स्वरूप रहेका सांस्कृतिक मूल्यमान्यतालाई सम्मान र संरक्षण गरिनेछ ।
- २ विविधतापूर्ण संस्कृतिहरुलाई प्रोत्साहन र विकास गर्दै त्यसलाई पर्यटन प्रवर्द्धन सँग जोड्ने योजना बनाइनेछ ।
- ३ आधुनिक जीवनशैली र संस्कृतिको अवलम्बन गर्ने नाममा आफ्नो मौलिक संस्कृतिलाई ध्वस्त पार्ने गरी बढेको विकृत जन्य संस्कृतिको अन्त्य गरिनुका साथै व्यापक सचेतनाको कार्यक्रम गरिनेछ ।
- ४ एकले अर्काको संस्कृति प्रति फैलाउने निषेधात्मक घृणा अपमान को अन्त्य गरी सहअस्तित्व र सम्मानको संस्कृति निर्माण गर्न जोड दिइनेछ ।
- ५ सम्पूर्ण संस्कृतिहरुलाई सामाजिक सम्पत्तिको रूपमा आत्मसात गरी सम्मान दृष्टिले हेर्ने संस्कारको विकास गरिनेछ ।
- ६ राष्ट्र निर्माणको क्रममा बलिदानी गर्ने महान वीर सहिदहरु को नामबाट गेट, डाँडा भन्ज्याङ चौतारी बाटो, वनजङ्गल, गाउँवस्ती, सार्वजनिक भवन स्थानहरुको नामाकरण गरी शहिदहरु को बलिदानीलाई स्थापित र सम्मान गर्ने संस्कृतिको निर्माण गरिनेछ ।

२.५ महिला बालबालिका जेष्ठ नागरिक अपाङ्गता सम्बन्धी नीति

- १ सामाजिक न्यायको सुनिश्चितता गर्न विशेष महत्वका योजना बनाई कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- २ हरेक क्षेत्रमा प्राथमिकताका साथ अग्राधिकारको सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ३ सामाजिक सहयोग र सम्मानको संस्कृतिको निर्माण गर्न जोड दिइनेछ ।

- ४ समाजको हरेक क्षेत्रमा महिला बालबालिका जेष्ठ नागरिक अपाङ्ग मैत्री संरचनाहरू निर्माण गरी कार्यान्वयन प्रक्रियालाई अगाडि बढाइनेछ ।
- ५ समान कामको समान ज्याला र पैतृक सम्पत्तिमाथि छोरा र छोरीको समान हकको सुनिश्चितताको संबैधानिक अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्न जोड दिइनेछ ।
- ६ महिलाहरूलाई अपमानित हुने विभिन्न बिज्ञापनहरूलाई खारेज गरिनेछ ।
- ७ समाजको आधा हिस्सा महिला वर्गको शैक्षिकस्तर नेतृत्व क्षमता विकासमा जोड दिने नीति निर्माण र कार्यान्वयन क्षेत्रमा ३३ प्रतिशत सहभागितालाई नेपालको संविधानमा आधारित रही सुनिश्चित गर्दै ५० पातिशत स्तरमा उठाउन जोड दिनेछ ।
- ८ महिलाप्रति हेयको दृष्टिले हेरिने सामन्तवादी दृष्टिकोण अन्त्य गरी सम्मानको संस्कार निर्माण गर्न जोड दिइनेछ ।
- ९ आर्थिक राजनैतिक सांस्कृतिक र धार्मिक दृष्टिले महिलामाथि गरिने हरेक प्रकारका हिंसाको अन्त्य गर्न जोड दिइनेछ ।
- १० महिला वर्गलाई आर्थिक आधारमा अग्रसर बनाउन छुट्टै कार्यक्रमहरू बनाई कार्यान्वयन गर्ने प्रक्रियालाई अझ सशक्त बनाउन निरन्तरता दिइनेछ ।
- ११ सदियौ वर्षदेखि सामन्तवादी उत्पीडनका कारण महिलाहरूमा रहन गएको दास मनोजविज्ञानलाई भत्काइ समाजवादी र आत्मनिर्भर उच्च मनोबल बढाउने कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- १२ आम महिला वर्गलाई आमा समुह उत्पादन समूह सहकारी संस्था आदि संघठन हरूमा आवद्ध गरी वैचारिक स्तरलाई उठाई संगठित रूपमा बालविवाह बहुविवाह जुवातास अन्धविश्वास रुढिवादी मदिरापानको विरुद्ध सशक्त संघर्ष को नेतृत्व गर्ने अग्रभूमिका को स्थानमा ल्याउने योजना बनाइनेछ ।
- १३ महिला समुदायलाई समाज परिवर्तनको नेतृत्व क्षमता विकास गर्न विभिन्न तालिमहरू को आयोजना गरिनेछ ।
- १४ बाल अधिकारको सुनिश्चितता गर्न बालअधिकार संगठनहरूलाई सशक्त र बलियो बनाउन जोड दिइनेछ ।
- १५ बालबालिकाहरूलाई हरेक नीतिनिर्माण तहमा शिक्षाको पहुँचमा सहभागी गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।
- १६ हरेक बालबालिकाहरूलाई अनिवार्य शिक्षाको पहुँचमा ल्याउन योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- १७ हरेक स्थान र क्षेत्रमा बालबालिकाहरूलाई माया गर्ने संस्कारको निर्माण गर्न जोड दिइनेछ ।
- १८ बालश्रम शोषण र बालबालिकाहरू माथि हुने हिंसाको अन्त्य गर्न जोड दिइनेछ ।
- १९ सम्पूर्ण बालबालिकालाई बाल क्लब र बाल संगठनहरूमा आवद्ध गरी समाज परिवर्तनको अभियानलाई महत्वपूर्ण टेवा पुर्याउने गरी अगाडी बढाईने छ ।
- २० बालबिवाह मदिरापान रुढिवाद, अन्धविश्वास जुवातास विभिन्न खाले विकृति विसंगतिहरू को विरुद्ध बालबालिकाहरूलाई मुक्त राखी त्यसको विरुद्धमा परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- २१ विभिन्न कारणले अभिभावक विहिन हुन पुगेका बालबालिकाहरूको संरक्षणको लागि विभिन्न कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ साथै स्थानीयतहको सरकारले अभिभावकत्व प्रदान गर्न कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २२ बालबालिकालाई भविष्यका राष्ट्रको खम्बाको रूपमा विकास गर्न जोड दिइनेछ ।
- २३ ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई जिउँदो इतिहासको रूपमा सम्मान र संरक्षण गर्न जोड दिइनेछ ।
- २४ ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई हरेक अवसरको पहुँचमा ल्याईने छ साथै क्षमता र उमेर अवस्था अनुसार आत्मनिर्भर बनाउने योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २५ आफ्ना, समाज र सन्तान घरपरिवारबाट हुने हिंसा र अपमानको अन्त्य गर्न जोड दिइनेछ ।
- २६ योगदानको आधारमा आधारित सामाजिक सुरक्षा भत्ता ज्येष्ठनागरिक कै हातमा जाने सहज वातावरण बनाइनेछ ।
- २७ ज्येष्ठ नागरिकहरूले आफ्नो सन्तान बाट पालनपोषण संरक्षण गर्ने नीति अनिवार्य बनाइनेछ ।
- २८ बेसहारा ज्येष्ठ नागरिकहरूको संरक्षणको लागि महत्वपूर्ण योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २९ आफ्नो छोराछोरीको कमाइबाट १० प्रतिशत बुवा आमाको खातामा अनिवार्य जम्मा गर्ने राज्यको नीतिलाई कार्यान्वयन गर्न जोड दिइनेछ ।
- ३० ज्येष्ठ नागरिक, महिला र अपांग लक्षित गरी समय समयमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- ३१ अपाङ्ग ज्येष्ठ नागरिकहरू समाजले सम्मान मायाममता सहयोग गर्ने संस्कारको निर्माण गरिनेछ ।
- ३२ अपांगहरूलाई दिइने परिचयपत्रलाई निरन्तरता दिइनेछ साथै हरेक क्षेत्रमा ५% सहभागीको सुनिश्चितता गर्दै लगिनेछ ।
- ३३ अपाङ्गहरूले प्रदान गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्ता उचित ढंगले सम्बन्धित व्यक्ति कै हातमा पुग्ने गरी दिइनेछ ।
- ३४ अपांगहरूको उत्थानको लागि अपांग समन्वय समितिलाई विशेष जिम्मेवारीका साथ परिचालन गर्न जोड दिइनेछ ।
- ३५ अपांगहरूलाई शिक्षाको पहुँचमा ल्याउनका साथै आत्मनिर्भर बनाउन विभिन्न ब्यावसायिक तालिम हरु आयोजना गरिनेछ ।
- ३६ अपांगहरूलाई आवश्यकताको आधारमा सहायता सामग्रीहरू वितरण गरिनेछ ।
- ३७ अपाङ्गहरूको निःशुल्क स्वास्थ्य विमालाई निरन्तरता दिइनुका साथै राष्ट्रलाई योगदान दिन अवसर सँग जोड्दै लगिनेछ ।
- ३८ बालपोषण भत्ता दुरुपयोग नगरी पोषणकैलागि प्रयोग हुने वातावरण बनाइने छ ।

२.६ दलित जनजाति अल्पसंख्यक जाति सम्बन्धी नीति

- १ हरेक जातजातिहरूलाई समान दृष्टिले हेर्ने, सम्मान संरक्षण र विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- २ हरेक क्षेत्रमा नेपालको संविधान २०७२ अनुसार दलित ९ प्रतिशत जनजात २७ प्रतिशतको हिसाबले समानुपातिक सिद्धान्तको अवलम्बन गरी सहभागितालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ३ सामाजिक कलंकको रूपमा रहेको जातीय छुवाछुतको अन्त्य गर्न विशेष जोड दिइनेछ ।
- ४ दलितहरूको आर्थिक अवस्थालाई सुधार गर्न आवश्यक योजना बनाईनुका साथै सीप क्षमता वृद्धि गर्न तालिमको आयोजना गरिनेछ ।
- ५ दलित समुदायसँग रहेको जन्मजात प्रचुर सिप क्षमताको उचित प्रबन्ध गरी व्यवसायमुखी बनाउन जोड दिइनेछ ।
- ६ समाजमा चल्दै आएको दास मनोविज्ञान उत्पन्न गर्ने आर्थिक आधारको रूपमा रहेको खलो प्रथा र भाग माग्ने चलनको अन्त्य गर्न दलित जातिलाई नै जागरुक बनाई अभियानात्मक रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- ७ दलित जातिभिन्न पनि छुवाछुत रहेको हुँदा त्यसलाई तोड्न उत्तिकै जोडतोडका साथ लगिनेछ ।
- ८ दलित समुदाय लाई पछि पार्ने आर्थिक राजनीतिक सांस्कृतिक र धार्मिक मान्यताहरूलाई समय सापेक्षित रूपान्तरणको लागि समय समयमा वैचारिक स्तर उत्थान गर्ने कार्यक्रम गरी दलित समुदायलाई माथि उठाउने योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. दलित समुदायको सामाजिक नेतृत्व विकास गर्न चेतनास्तर वृद्धि गर्ने विभिन्न कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।
१०. यहाँ वसोवास गर्ने आदिवासी जनजातिहरूको भाषा, भेषभुषा, सांस्कृतिक मूल्य मान्यताहरू को संरक्षण र विकास गरिनेछ ।
११. विद्यालयहरूमा ७०.८० प्रतिशत मगरहरूले बोल्ने ४९ प्रतिशत मगर खाम भाषालाई स्थानीय पाठ्यक्रमको रूपमा विकास गरिनेछ जसको लागि आ.व २०७७/७८ को योजनाअनुसार मगर खाम भाषामा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. यहाँका आदिवासी जनजातिहरूको सांस्कृतिक परम्परा मूल्यमान्यताहरूमाथि जवरजस्त आक्रमण र निषेध गर्ने कार्यलाई रोकी विकास गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१३. यस गाउँपालिकामा अवस्थित मगर भाषालाई सरकारीकाम काजको भाषा पर्योग गरिनुको साथै भेष-भूषालाई पनि प्रयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

३. पुर्वधार विकास सम्बन्धी नीति

३.१ नविकरणिय उर्जा तथा विद्युतको केन्द्रीय प्रसारण सम्बन्धी नीति

- १ केन्द्रीय विद्युत् प्रसारण सम्बन्धी गुणस्तरहिन र गतिहिन कार्यलाई सुदृढ बनाउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी विस्तार गर्न जोड दिइनेछ ।
- २ सञ्चालनमा रहेका लघुजलविद्युतहरूको उचित संरक्षण र संचालनको लागि आवश्यक समन्वय तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३ लघु जलविद्युत तथा केन्द्रीय प्रसारण लाइनको पहुँच बाहिर रहेका जनसमुदाय र संस्थाहरूलाई सौर्यउर्जा द्वारा विद्युतीकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४ विद्युतलाई जनताको आर्थिक अवस्था सुधार संग जोडेर लैजान जोड दिइनेछ ।

५ विद्युत उत्पादनको हिसाबले यस सुनछहरी गाउँपालिकामा व्यापक सम्भावना रहेकोले सम्भाव्य अध्ययन गरी अर्थात डीपीआर गरी लगानीकर्ताहरूलाई आव्हान गरिनुका साथै जनताको लगानी लाई पनि बढाउने योजना बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।

३.२ सडक सम्बन्धी नीति

१ सडकलाई विकास निर्माणको मेरुदण्डको रूपमा लिइनेछ साथै अति आवश्यक मोटर सडक बाहेक अब नयाँ सडक निर्माण कार्यलाई कम गर्दै लगिनेछ ।

२ सडक निर्माण गर्दा वातावरण विनास लाई विशेष ध्यान दिइनेछ साथै संबेदनशील स्थानमा सडक निर्माण गर्नुपर्ने भएमा वातावरणीय प्रभाव को मुल्यांकन गरी सोही आधारमा निर्माण गरिनेछ ।

३ हाल निर्माण भई सञ्चालित करिब ७५० किलो मिटर कच्ची मोटरबाटोलाई बाह्रैमास सञ्चालन हुने बनाउनको लागि स्तरोन्नतिको योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

४ गाउँपालिका वडा जोड्ने बाँकी मोटरबाटोको निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिइने छ ।

५ निर्माणसम्पन्न बाटोहरूलाई आम जनता को आर्थिक स्तरउन्नती संग जोड्ने योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

६ सम्पूर्ण मोटरबाटो हरूलाई मापदण्ड अनुसार अगाडी बढाईनेछ साथै बाटो भनेको सर्वजनिक सम्पत्ति भएकोले संरक्षणमा आम नागरिकको संरक्षणको दायित्वलाई बढाईनेछ । बाटो माथि हुने अधिकरणलाई कडाइपूर्वक रोकेर लगिनेछ ।

७ सडक वरिपरी बन्ने संरचनाहरू बाटोको मापदण्ड अनुसार छोडेर बनाउन जोड दिइनेछ ।

८ विकट र दुरदराज बस्तीहरू लाइ जोड्ने घोडेटो र गोरेटो बाटो हरूलाई पनि प्राथमिकताका साथ निर्माण गरिनेछ ।

३.३ पुल/झोलुङ्गेपुल सम्बन्धित नीति:

१. मोटरपुलको आवश्यक परेको स्थानहरूमा डिपीआर गरी निर्माणका लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाईनेछ ।

२. चालु मोटरपुलहरूको संरक्षण उपयोगमा जोड दिइनेछ ।

३.३.१ झोलुङ्गे पुल सम्बन्धि नीति:

१ आमजनताको आवतजावतमा सहजता र विभिन्न दुर्घटनाको न्यूनीकरण गर्नकालागि आवश्यक स्थानहरूमा झोलुङ्गेपुल निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिइनेछ ।

२ सम्पूर्ण झोलुङ्गेपुलकाे विवरण संकलन गरी आवश्यक कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३ दुर्घटना निम्त्याउने प्रकारका जिर्ण झोलुङ्गे पुलको मर्मत संरक्षणलाई महत्वकासाथ जोड दिइनेछ साथै अनावश्यकरूपमा रहेका पुलहरूलाई हटाईने छ ।

४ झोलुङ्गे पुल संरक्षणको हेरचाह, व्यक्तिको परिचालन गर्नुका साथै आमनागरिकहरूको संरक्षण दायित्वलाई बढाउन जोड दिइनेछ ।

३.४ सिंचाई सम्बन्धी नीति

१ खेतीयोग्य जमिनलाई सिंचित गरी उत्पादन क्षमतालाई व्यापक वृद्धि गर्न जोड दिइनेछ

२ आवश्यकताको आधारमा सम्भावना हेरी कुलो पाईप र लिफ्ट सिंचाईको निर्माण गर्न योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३ जीर्ण सिंचाई कुलोहरूको पहिचान गरी पुनः सञ्चालनमा ल्याइनेछ

४ थोपा सिंचाई को पनि आवश्यक महत्वका साथ प्राथमिकताका दिदै योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५ सम्भावित सबै स्थानहरूमा सिंचाईद्वारा जमिनको चिस्यान राखी सन्तुलित वातावरण राख्न जोड दिइनेछ ।

३.५ भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धी नीति

३.५.१ भवन

१ विभिन्न सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने बनाउनु पर्ने अतिआवश्यक भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२ कक्षाकोठा अभाव विद्यालय भवन निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिइने छ साथै १२ कक्षा सम्म संचालित विद्यालयहरूको आवास सहित अगाडि बढाउने उद्देश्य सहित आवासीय भवन निर्माण गर्दै लगिनेछ ।

३ आवश्यकताको आधारमा गाउँघर क्लिनिक र वर्थीङ सेन्टर भवनहरू निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ साथै मापदण्डअनुसारको हेल्थपोष्ट भवनहरू निर्माण गर्दै लगिनेछ ।

४ गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन, हस्पिटल भवनलाई पूर्णता दिइने छ साथै वडाको प्रशासनिक सेवा प्रवाह (वडा कार्यालय) भवनहरूको निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

५ वडास्तरीय शहिद स्मृति सभाहललाई निरन्तरता दिइनेछ साथै एक टोलविकास संस्था एक सभाहलको अवधारणा बनाई कार्यान्वयन प्रक्रियामा लगिनेछ ।

६ चालु अवस्थामा रहेका सम्पूर्ण खाले भवनहरूको उचित संरक्षण र प्रयोगमा आम समुदायको उत्तरदायित्वलाई बढाइने छ साथै जिर्ण भवनहरूको मर्मतसम्भार लाई जोड दिइनेछ ।

७ आमजनताको घर निर्माण गर्दा नक्सापास र अनुमति लिएर भूकम्पप्रतिरोधी बनाउन विशेष जोड दिइनेछ ।

८ भवनसंहिता अनिवार्य लागु गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।

३.५.२ सहरी विकास सम्बन्धी

- १ दिनप्रतिदिन बढ्दै गरेको सहरीकरणलाई नियमन गर्ने नीति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २ सहरी विकास योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ३ शहर बनेको स्थानहरूमा सडक निर्माण ढल निकास लाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

३.६ सूचना तथा संचार प्रविधि सम्बन्धी नीति:

१. आमजनताको सूचनाको हक सम्बन्धी अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न जोड दिइनेछ ।
२. आमजनतालाई हरेक विषयमा सूसूचित गर्न परम्परागत र आधुनिक सबै माध्यमहरू प्रयोग गर्न जोड दिइनेछ ।
३. हाल चालु संचार क्षेत्रलाई सशक्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक निकायहरू संग समन्वय गरिने छ ।
४. यस गाउँपालिकामा रहेका संचार माध्यम संरचनाहरूको संरक्षण र सहि सदुपयोगको लागि जोड दिइनेछ ।
५. हाल संचालित संचार माध्यमलाई बहुउपयोगी बनाउनुका साथै आमजनताको आर्थिक अवस्था सुधार संग जोडेर लैजाने योजना बनाइने छ ।
६. एक टोल विकास संस्था एक सूचना पाटी राखिने छ ।
७. हाल संचालित हुलाक सेवा कार्यालयहरूलाई प्रभावकारी परिचालनको लागि आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
८. सम्पूर्ण रिपोर्टिंग प्रणाली रेकर्डिङ प्रणालीलाई विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई जोड दिइनेछ ।

४. वन तथा भू संरक्षण:

१. हाल रहेको वनजंगलको व्यापक संरक्षण र सहि सदुपयोग गर्न आम जन समुदायहरूको चेतनास्तर वृद्धि गर्न जोड दिइने छ ।
२. वन फडानी आगजनी अधिकरण जस्ता गलत कृयाकलापलाई रोक्दै लगिने छ ।
३. सडक वरीपरीको उजाड भूमि नाङ्गो डाँडा पाखा पखेरा र भूक्षय भई रहको स्थानहरूमा अभियानात्मकरूपमा वृक्षारोपण लाई जोड दिइने छ ।
४. आय आर्जन हुने प्रकारको वृक्षा रोपनलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वयन गरिने छ ।
५. “हरियो वन हाम्रै धन” भन्ने मान्यतालाई आम जनतामा व्यापक स्थापित गरी वन प्रतिको मायालाई व्यापक बढावा दिइने छ ।
६. भुक्षस्थल ठुला ठुला विकास भईरहेको भूगोलमा चरिचरण रोक्ने वृक्षारोपन गर्ने , तटबन्ध गर्ने एकीकृत योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने कार्यालाई निरन्तरता दिइने छ ।
७. मोटरबाटो निर्माण गर्दा वन विनासले ल्याउने ठुला ठुला भूक्ष र त्यसले ल्याउने डरलाग्दो मानव धनजनको क्षति निम्त्याउने कुरा प्रतिको वेवास्ता र हेलचक्राईलाई पूर्णतः निषेध गरेर लगिने छ ।

८. वन संरक्षण र विकास उदेश्य राखी गठन भएका सामुदायिक वन कबुलियती वन समूहहरूलाई विशेष जिम्मेवारीका साथ सक्रिय परिचालन गर्न जोड दिने साथै सामुदायिक वन समूहहरू गठन प्रकृत्यालाई अगाडी बढाइने छ ।

९. एकीकृत वन नर्सरी उत्पादन गर्न पहल गरिने छ

४.१ जलाधार संरक्षण सम्बन्धि नीति

१. सुनछहरी गाउँपालिका ठुला ठुला जलाधार र सहायक जलाधार क्षेत्रले त्यसको उचित संरक्षण गर्न जोड दिईने छ
२. जलाधार संरक्षणको अभावमा ठुला ठुला विपद आउने र मानविय जीवनमा संकट ल्याएकोले त्यस प्रति आम नागरिकलाई सचेतना कार्यक्रम लगिने छ ।
३. यहाँ बग्ने नदिनालाहरूको मूल संरक्षणको विशेष योजना बनाई प्रभावकारी कार्यन्वयन गरिने छ

४.२ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि नीति:

१. प्राकृतिमाथि मानव जातिको गलत कृत्याकलापद्वारा हुने असरले वातावरणीयका कारण प्रतिदिन हुने मानवजाति प्रतिको क्षति आमजनचेतनाको स्तरमा उठाउन जोड दिईने छ ।
२. ठाउँ ठाउँमा चिस्यान क्षेत्र निर्माण , रिचार्ज पोखरीहरू निर्माण, पानीको मूल संरक्षण, सिमसार क्षेत्र निर्माण आदी कार्यको योजना बनाई कार्यन्वयन गरिने छ ।

४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति

१. हरेक व्यक्तिले आफ्नो दैनिक गतिविधिबाट पैदाहुने फोहोर मैलाको व्यवस्थापन स्वयम आफै गर्ने नीति बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
२. अत्याधिक जनघनत्व भएको गाउँ बस्ति र बजार क्षेत्रमा डम्पिङ साइटको व्यवस्थापन स्थान ठोस गरी व्यवस्थापन गरिने छ ।
३. सार्वजनिक स्थल भोजभटेर विवाह मेला जात्रा बाट उत्पन्न हुने फोहोर मैला व्यवस्था सम्बन्धित पक्षले नै जिम्मेवारी ल्याउने नीतिको अवलम्बन गरिने छ ।

४.४ विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

१. विपद व्यवस्थापनको वलियो प्रतिकार्य योजना बनाईनेछ साथै तयार भएको प्रोफाइलको आधारमा आधारित भई अगाडी बढाइने छ ।
२. विभिन्न विपदबाट पिडित व्यक्तिहरूलाई दिने गाउँपालिका को राहात कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ
३. प्राकृतिक रुपमा आउने विपदबाट हुने क्षतिको न्यूनीकरण गर्न र मानवीय लापरबाही र गतिविधिद्वारा हुने विपदलाई रोक्न व्यापक जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरूको योजना बनाई कार्यन्वयन गरिने छ ।

४. विपद व्यवस्थापन समितिहरूलाई सक्रिय परिचालन गर्नुका साथै कार्यदलहरूलाई सक्षम बनाउन समय समयमा तालिमको आयोजना गरिने छ ।
५. विश्वमहामारी कोभिड-१९ कोरोना भाइरस महामारी रोकथामका लागि सम्पूर्ण साधन श्रोत र जनशक्तिलाई एकीकृत परिचालन गरी अगाडी बढाईनेछ ।
६. विपद व्यवस्थापनको लागि आवश्यक सामग्रीहरूको व्यवस्थापन उचित ढंगले गरिने छ ।
७. विपद व्यवस्थापन प्रोफाइललाई अनुसार योजना बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
८. विपद व्यवस्थापन समिति र कार्यदललाई आवश्यक दक्षता सहित परिचालन गरिने छ
९. विपद व्यवस्थापन संग सम्बन्धित काम गर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाईटी ,आ.ई.एन.एफ लगायत संघ संस्थाहरूसंग आपसी सहकार्य र समन्वयको कामलाई नयाँ उचाईमा उठाईने छ
१०. विपद खोज उद्धार र उपचारका लागि पूर्व सूचनालाई व्यवस्थित गरिने छ साथै कार्यदललाई आवश्यक पर्ने सामग्री को प्रबन्ध स्टोरलाई विशेष जोड दिईनेछ
११. विपद व्यवस्थापन प्रतिकार्य योजनालाई व्यवस्थित गरेर सोही अनुसार कार्यन्वयन गरिने छ ।
१२. विपदकालिन स्थितिलाई मध्यनजर राखेर स्वास्थ्य संस्थाहरूमा १० % औषधि बचत राख्ने प्रकृत्यालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१३. प्रत्येक वडाको केन्द्र पर्ने स्थानमा आपतकालिन उद्धारको लागि हेली प्याड निर्माण कार्यलाई कार्यन्वयन गरिने छ ।
१४. आइसोलेशन संचालन सम्मको आवश्यकतालाई समेत ध्यानमा राखी भेगीय आवश्यकतालाई समाधान गर्ने गरी सिउरीमा एक, माबाड र खिवाडको धुरीमा, विवाडमा एक विपद व्यवस्थापन हल निर्माण प्रकृत्यालाई अगाडी बढाईने छ ।
१५. विपद व्यवस्थापनका लागि सबदाह स्थलहरूको निर्धारण गरी सुरक्षित राखिने छ ।
१६. प्रत्येक वडाको सार्वजनिक जमिनहरूलाई विपद व्यवस्थापन स्थानको रूपमा तोकेर संरक्षण गरिने छ ।
१७. विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यापक जनचेतनाको विकास गर्न जोड दिईने छ ।

५ . मानव संसाधन सम्बन्धी नीति

५.१ मानव संसाधन विकास सम्बन्धी नीति

१. मानव विकासलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखि विकास गर्न जोड दिईने छ ।
२. मानव संसाधन विकासका लागि श्रोत साधन र जनशक्तिलाई केन्द्रित गरी परिचालन गरिने छ ।
३. सेवा प्रवाह गर्ने कर्मचारीको अभाव हुन नदिई क्षमताको विकास गरी सुशासनयुक्त सेवा प्रवाहमा जोड दिईनेछ ।

४. जनउत्तरदायी जवाफदेहिता सहित मुस्कान सहितको सेवा प्रवाह गर्ने कार्यशैलीको विकास गरिने छ ।

५.२ संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धि नीति

१. सम्पूर्ण विकासको मूलआधार संस्थागत क्षमता विकासलाई मानिने छ ।
२. आवश्यकता अनुसार जनप्रतिनिधिहरूलाई अभिमुखिकरण र समुर्ण कर्मचारीहरूलाई नियमित तालिमको प्रबन्ध गरी दक्ष जनशक्तिको निर्माण गरी सवल सेवा प्रबाहमा जोड दिईने छ ।

५.३ राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति:

१. राजस्व संकलनलाई आमजनताको अहम कर्तव्यको रुपमा स्थापित गरिनुका साथै आम नागरिकलाई करको दायरामा ल्याईने छ र आमजनतामाझ करको दर होइन दायरालाई फराकिलो बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
२. करछली जस्ता गलत कृयाकलापहरूलाई पुर्ै निरुत्साहित बनाएर लगिने छ । सम्पूर्ण व्यापारी उद्यमी व्यवसायीहरूलाई प्रकृयाबद्ध नियमन गर्न जोड दिईने छ ।
३. संकलित राजस्वलाई वैज्ञानिक र पारदर्शी विनियोजन गरी कार्यन्वयन गरिने छ ।
४. आन्तरिक श्रोतलाई बढाउन सम्पूर्ण श्रोतहरूको खोजी गरी व्यापक परिचालन गरिने छ ।
५. आन्तरिक श्रोत पहिचान गरी संकलन गर्न सबै एकरूपताका साथ लाग्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

५.४ सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धि नीति

१. सम्पूर्ण गतिविधिहरूको आम जानकारी र आवश्यक सल्लाह सुझावकोलागि हरेक चौमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई गरिने छ ।
२. सार्वजनिकरुपमा आएका जनगुनासोहरूलाई मार्गदर्शक सिद्धान्तको रुपमा आत्मसाथ गरी व्यवस्थापन गरिने छ ।

५.५ सामाजिक परिक्षण सम्बन्धि नीति:

१. सामजिक परिक्षणलाई महत्वका साथ लिईनेछ
२. हरेक निकायले आफुले गरेको कामकार्यको अनिवार्य सामाजिक परिक्षण गर्ने कुरालाई व्याहारिक रुपमा दिनुपर्ने नीति बनाईनेछ ।
३. सामजिक परिक्षणलाई सुशासन निर्माणको महत्वपूर्ण आधारको रुपमा ग्रहण गरिनेछ ।

५.६ बेरुजु फछर्यौट सम्बन्धी नीती

1. कामकार्य निर्वाह गर्दा अधिकतम वेरुजु नआउने नीतिको अवलम्बन गरिने छ ।
2. असुलउपर बेरुजु र सैदान्तिक वेरुजुलाई समयमै फर्छर्यौट गर्न कडाईपूर्वक लगिने छ ।
3. वेरुजु नआउने गरी काम गर्नका लागि प्रकृयागत कुराहरुमा अझ व्यवस्थित सचेतना जगाईने छ ।

५.७ सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सूचना प्रविधिको प्रयोग

1. पंजीकरण परियोजना, कृषक सुचिकरण लगायत सम्पूर्ण काम अनलाइन प्रकृयाबाट प्रभावकारी ढंगले गरिने छ ।
2. विभिन्न सूचना सम्प्रेषण विद्युतीय प्रविधिको अवलम्बन गरिने छ ।

५.८ युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति

१. यो देशका ५०% युवा शक्तिलाई राष्ट्र निर्माणको मूल आधारको रूपमा ग्रहण गरि राष्ट्र निर्माण कार्यमा परिचालन गरिने छ ।
२. युवा क्लब र यूवा समुह मार्फत संगठित गरी नैतिकवान अनुशासित र सक्षम युवा शक्ति निर्माण गर्न जोड दिईने छ ।
३. यूवा सशक्तीकरण र सामाजिक नेतृत्व निर्माण गर्न युवाहरुलाई तालिम, गोष्ठी, अन्तरकृया प्रशिक्षण चलाईने छ ।
४. युवा शक्तिलाई विकृति विसंगती अन्धविस्वास रुढीवादी , जुवातास मदिरापान , बहुविहाह , बालविवाह मुक्त समाज निर्माणका लागि सक्रिय परिचालन गर्ने योजन बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
५. युवा लक्षित व्यावसायिक तालिम र अनुदानको प्रबन्ध गरी सक्षम जनशक्ति निर्माण गरी उद्यमशिल र स्वरोजगार आत्मनिर्भर बनाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
६. “राष्ट्रको लागि खेल र स्वास्थ्यको लागि खेल” भन्ने मान्यता लाई आत्मसाथ गरि योजना बनाई कार्यन्वयन गरिने छ ।
७. युवा शक्तिको प्रतिभा र क्षमतालाई प्रष्फुटन गर्नका साथै युवाशक्तिलाई जोडनको लागि विभिन्न खेल प्रतियोगिताको आयोजना गरिनेछ ।
८. विद्यालय क्षेत्रमा खेलाडी उत्पादन गर्ने गरी विभिन्न प्रतियोगिता को आयोजना गरिने छ । साथै विद्यालयहरुमा खेलकुद शिक्षक तोकी व्यवस्थित गर्ने कार्यक्रमलाई अगाडी बढाईने छ ।
९. विद्यालयमा खेल मैदानको अनिवार्यतालाई लागु गरिने छ ।

खेल क्षेत्रलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम संचालन गरिने छ ।

१०. गाउँपालिकामा कर्भर्टहल सहितको व्यवस्थित खेलमैदान निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिइनेछ ।

११. वडास्तरीय कर्भर्टहल सहितको खेलमैदान निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउने प्रयत्न गरिने छ ।

५.९ न्याय समिति सम्बन्धी नीती

१. न्याय समितिलाई जन उत्तरदायी र प्रभावकारी बनाउन जोड दिइनेछ
२. न्याय समितिलाई आमजनताको आशा र भरोसाको केन्द्र बनाउने कार्यशैली पद्धति प्रकृत्यामा व्यवस्थित निष्पक्ष न्याय फैसलालाई जोड दिइने छ ।
३. न्याय समितिको समय सापेक्षित क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम गोष्ठी र अन्तरकृत्याको आयोजना गरिनेछ ।
४. जनपक्षीय निष्पक्ष न्याय सम्पादनको मुख्य श्रोत जनसमुदायको प्रमाणलाई आधार मानि कानुनी जवाफदेहिता बनाई लगिने छ ।
५. न्याय समितिलाई व्यवस्थित बनाउने मेलमिलाप केन्द्रहरूलाई व्यवस्थित गरिने छ ।

६. अन्य विषय सम्बन्धी नीति:

१. उपभोक्ता हित सरक्षणलाई विशेष ध्यान दिदै बजार अनुगमनलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
२. अन्तर गाउँपालिका सिमाना छुट्याउने गरी निश्चित निश्चित स्थानहरूमा सिमा स्तम्भ र गेटहरू निर्माण गरिनेछ ।
३. हालसम्मको उपलब्धिहरूलाई ऐतिहासिक रेकर्डको लागि पञ्च वर्षिय उपलब्धी पुस्तिका मा प्रकाशित गरिनुका साथै डकुमेन्ट्री निर्माण गरिने छ ।
४. हाल सम्मको निकै ठुलो मेहनत हाम्रो आवश्यकता र सापेक्षतामा निर्माण गरिएका ऐन कानुनहरूलाईकेन्द्रकृत प्रकाशन गरिनुका साथै राजपत्रमा प्रकाशित गरिनेछ ।
५. यस आ.व भित्र राष्ट्रिय जनगणना २०७८ हुने भएकोले सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्नको लागि सकृत्यापूर्वक समन्वयकारी भूमिका गरिनेछ ।
६. छिमेकी गाउँपालिकाहरू संग आपसी सहकार्य र समन्वय गरी कतिपय साझा विषयहरूमा साझेदारी लगानीको आधारमा योजना बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
७. विकासको गतिसंग संगै विकसित यातायात क्षेत्र र त्यसले ल्याउने असुरक्षा, स्वच्छन्दता र अनियमिततालाई जनपक्षीय र नियमन गर्न सम्बन्धित पक्षसंग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।

८. मुख्यमंत्री ग्रामीण विकास तथा रोजगार कार्यक्रममार्फत दर्जनौ बेरोजगार हरुलाई रोजगार प्रदान गर्नुका साथै प्रभावकारी र परिणाममुखी बनाउन जोड दिइनेछ । साना साना तर महत्वपूर्ण जटिल समस्याहरुलाई सम्बोधन हुने गरी कार्यान्वयन गरिनेछ
९. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लाई परिणाममुखी र प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्न जोड दिइनेछ
१०. आम जनताको आधारभूत समस्याहरुलाई समाधान गर्ने उद्देश्यले “ टोलटोलमा गाउँपालिका ” कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई क्रमागत रुपमा संचालन गर्ने नीति लिईएको छ ।
१२. सुरक्षा निकाय संग समन्वय गरी गाउँपालिकाभित्र शान्ति सुरक्षा अमनचयन कायम गरिनेछ ।

अन्त्यमा, माथि उल्लेखित नीति कार्यक्रमहरुको अलावा बिगत आर्थिक वर्षहरुको दीर्घकालीन र बहुप्रतिष्ठित नीति कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन प्रक्रियालाई पनि विशेष प्राथमिकताका साथ निरन्तरतामा कार्यान्वयन गर्ने कुरामा पनि प्रतिबद्ध छौं साथै यतिबेला कोरोना भाईरस (Covid-19) जस्ता ज्यानमारा भाईरसले फेरि विश्व मानव जाति माथि आक्रमण गर्दै लाखौं नागरिकहरुको ज्यान लिइरहेको कठिन परिस्थितिमा मूलतः हाम्रो पहिलो प्राथमिकता सुनछहरी बासी आदरणीय जन समुदायको जीवन रक्षाको लागि सम्पूर्ण साधनस्रोत र जनशक्ति एकीकृत गरी परिचालनकासाथ अघि बढ्नेछौं र सम्पूर्ण सुनछहरी बासीको सुस्वास्थ्य र दीर्घायुको कामना पनि गर्दछु । हालसम्म कोरोना भाईरस (कोभिड-१९) का कारण ज्यान गुमाउने होनाहार नागरिकहरु प्रति भावपूर्ण सर्दान्जली अर्पण गर्नुका साथै शोकाकुल परिवारप्रति हार्दिक समवेदना । संक्रमित लाखौं नागरिकहरुको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको जग निर्माण गरी संस्थागत विकास गर्न शुभ-अवसरमा तपाईं हामी लाई प्राप्त भयो यसकारण पनि हामी गर्वका साथ भन्नैपर्छ हामी ऐतिहासिक मान्छेहरु नै हो भन्दा अतियुक्ति हुनेछैन । अभाव हरूको बिचमा पीडाकासाथ जुन इतिहास निर्माण गर्यौं यसले आगामी पुस्तालाई युगान्तकारी सकारात्मक प्रभाव पार्ने नै छ र उनीहरु त्यही जगमा उभिएर सगरमाथाको चुचुरो पुग्नेछन् भन्ने भारी अपेक्षा लिएको छु । आगामी दिनहरुमा अझै जटिल परिस्थितिसँग सामना गर्नु पर्ला यद्यपि हाम्रो यो पुस्ताले निकै ठूला ठूला राजनीतिक, सांस्कृतिक सामाजिक प्राकृतिक संघर्षहरु बाट विजयी भएर यहाँसम्म आयौं । शक्तिशाली अदृश्य ज्यानमारा कोरोना भाईरससँग को लडाईं जारी छ । यो लडाईंमा मोर्चाबद्ध लडौं र मानव जातिको रक्षा गर्दै ती मानव जातिकै विकासका लागि प्रतिकूल भन्दा प्रतिकूल समयमा पनि कार्य अवधिको अन्तिम दिनसम्म पनि उत्साहका साथ हाम्रो नीति तथा कार्यक्रमलाई लागु गर्न प्रतिबद्ध रहँदै सुरक्षित रहौं बाचौ र बचाउ

1

धन्यवाद ।